

De samenleving helpt mensen die zichzelf niet redden

Het goede leven

De samenleving helpt mensen die zichzelf niet redden

Zelfredzaamheid is een groot goed. Maar waar kunnen mensen terecht die zich niet kunnen redden?

Hulpverleners kunnen het niet meer bolwerken, de samenleving is aan zet. Met het project My Home werken overheid en kerken samen om te zorgen voor mensen die het anders niet meer kunnen bijbenen.

Klaas wilde graag contact met andere mensen. Een medewerkster van de sociale dienstverlening regelde dat er een vrijwilliger zou langskomen. Maar toen die op de afgesproken tijd op de stoep stond, deed hij niet open, hij durfde het niet aan. Zo zijn er veel mensen die behoefte hebben aan contact, maar die niet in staat zijn iemand toe te laten. Sterker nog: ze stoten anderen af. In het jargon worden ze wel zorgwekkende zorgmijders genoemd.

Steeds meer zien we mensen die psychisch kwetsbaar zijn - in grote steden, maar ook in kleine dorpen. Je kunt ze overal tegenkomen, van alle leeftijden. Ze vragen zich nogal eens af waar ze voor leven. Ze zijn geïsoleerd, krijgen geen aandacht, ze zijn eenzaam en kunnen geen verbinding maken met anderen. Alle hoop op iets nieuws is uit hun bestaan weggevoerd.

Iedereen moet tegenwoordig zelfredzaam zijn. Daar is niets mis mee want onafhankelijkheid is een groot goed. Heel wat mensen worden echter door de problemen die ze hebben nooit zelfredzaam. Door de individualisering en het ontbreken van maatschappelijke verbanden hebben psychisch kwetsbare mensen het in deze tijd extra moeilijk. Door verzakelijking in de zorg en hoge bureaucratische drempels raken ze nog verder achterop. Mensen voor wie geen budget is, vallen buiten de boot.

Samen-redzaam

In mijn werk in het justitiepastaat en onder vastgelopen mensen heb ik gezien hoe velen niet overeind kunnen blijven zonder steun van anderen. Professionele hulpverleners doen hun werk met hart en ziel. Ze hebben bewust voor een sociaal beroep gekozen. Maar hulpverleners zijn overbelast en kunnen niet de aandacht geven die nodig is. Ze helpen alleen tijdens kantoortijden en zijn vaak alleen bereikbaar op vaste spreekuren of via telefoonbeantwoorders. Maar nood is vaak acuut buiten kantoortijden.

De samenleving zelf moet mensen erbij houden, en daarvoor is onderlinge samenwerking nodig. Daarom heb ik het project My Home ontwikkeld in samenwerking met de diaconie van de Protestantse Gemeente Borger, Kerken met Stip en Exodus Nederland.

My Home is bedoeld voor mensen die psychisch kwetsbaar zijn en zelfstandig wonen. Ze hebben allemaal hun eigen persoonlijke problematiek die hen beperkt, en hebben meer aandacht nodig dan professionele hulpverlening kan geven. Zij heten in het project de deelnemers. Ze worden gekoppeld aan een persoonlijke vrijwilliger met wie ze regelmatig contact hebben.

De vrijwilliger komt bij de deelnemer thuis en deelt gewone dingen van iedere dag. Samen een kopje koffie drinken. Luisteren naar ervaringen. Persoonlijke aandacht geven als er iets gebeurt. Samen iets leuks ondernemen, of naar een afspraak gaan waar iemand tegenop ziet. Samen naar een plaats die emoties kan oproepen, zoals een begraafplaats. Samen fietsen en een terrasje pakken. Zo is er sprake van samen-redzaamheid in een relatie van wederkerigheid.

My Home als coöperatie

Deelnemers en vrijwilligers vormen samen een coöperatie. Doel van de coöperatie is stabiliteit en structuur te brengen en te houden in de levenssituatie van de deelnemers. Alles in My Home is erop gericht dat de deelnemer zich goed voelt in zijn of haar eigen woning en levenssituatie. Iedere deelnemer houdt daarnaast zijn of haar eigen professionele hulpverlener.

Alle deelnemers en vrijwilligers van de coöperatie kennen elkaar, zodat er ook sprake is van gemeenschappelijkheid en de vrijwilligers voor elkaar kunnen inspringen. Wederkerigheid is kenmerkend voor de My Home-coöperatie. Mensen ontvangen steun, maar er wordt ook gekeken of zij zelf, al is het maar een beetje, iets voor anderen kunnen betekenen. Zo werkt de coöperatie ook aan zingeving van de deelnemers.

De coöperatie staat niet op zichzelf, maar is verankerd in een gemeenschap die de vrijwilligers levert. Daarbij wordt vooral gedacht aan kerken, maar het kunnen ook andere duurzame gemeenschappen zijn. Deelnemers en vrijwilligers hoeven geen lid van de kerk te zijn.

Voor de intake van de deelnemers en de begeleiding van de vrijwilligers is een professionele coach beschikbaar. Iedere plaatselijke coöperatie zal worden opgenomen in een landelijk netwerk. Daarin kan knowhow worden uitgewisseld en de belangen van de deelnemers kunnen op grotere schaal worden behartigd.

Die verankering in een gemeenschap is nodig om continuïteit in de begeleiding te garanderen. De deelnemers moeten immers blijvend steun ontvangen. De kerk is zo dienend in de samenleving aanwezig, ook voor mensen buiten de kerk.

Groot succes

In september vorig jaar is het eerste My Home project van start gegaan vanuit de Goede Herderkerk in het Drentse Borger. Het is daar een publiek-privaat samenwerkingsverband tussen de gemeente Borger-Odoorn en de kerkelijke diaconie. In een kerkdienst is informatie gegeven en er zijn vrijwilligers geworven. De sociale wijkteams in de gemeente Borger-Odoorn geven potentiële deelnemers door.

Er is groot enthousiasme in de gemeente en in de kerk. Inmiddels bestaat de coöperatie uit 30 personen: 13 deelnemers, 13 vrijwilligers en vier vrijwilligers die de coördinatie verzorgen. Een professionele coach begeleidt het geheel.

De deelnemers hebben een heel diverse achtergrond en zijn van allerlei leeftijden. Inmiddels krijgen de deelnemers in een bijzondere levenssituatie ook een bloemengroet van de kerk. De vrijwilligers voelen zich zeer betrokken en komen periodiek bij elkaar voor coaching. Opmerkelijk is hoeveel vaardigheden de vrijwilligers al hebben opgedaan in hun dagelijks werk en in het kerkenwerk. Ze vinden het allemaal leuk om samen te werken in de coöperatie. Zelf hebben ze er dus ook veel aan.

Het sociale wijkteam spreekt van een gat in de markt en is verwonderd over wat de kerk allemaal te bieden heeft. De gemeente heeft inmiddels financiële steun toegezegd voor de komende jaren.

Ook voor de kerkgemeenschap zelf is My Home van belang. Het maakt duidelijk waar nieuwe mogelijkheden liggen om van betekenis te zijn in de omgeving. Hoopgevend is dat inmiddels ook drie kerkgemeenschappen in de omgeving zich met My Home hebben verbonden. Het groeit als kool! Zo wordt gewerkt aan een golfbeweging, steeds verder het land in, om mensen die wachten op zorg en aandacht van medemensen perspectief te bieden.

Bij Klaas, de man die niet opendeed, komt de My Home vrijwilliger inmiddels over de vloer. Het contact werd eerst opgebouwd over de telefoon. Door trouw volhouden is de deur langzaam aan opengegaan. Zo kunnen door trouwe inzet zorgwekkende zorgmijders weer bij de samenleving worden betrokken. En zo

kan de kerk weer opleven door te doen wat ze vanaf haar allereerste begin in huis heeft: meebouwen aan een wereld zoals die door God is bedoeld.

Jan Eerbeek is emeritus hoofdpredikant bij het ministerie van Justitie en Veiligheid, oprichter en oud-voorzitter van Exodus Nederland (een landelijk herstelprogramma voor ex-gedetineerden met huizen voor begeleid wonen en vrijwilligers), voorzitter Kerken met Stip (kerken die laagdrempelig zijn voor mensen die psychisch kwetsbaar zijn en hun familie), voorzitter Epafra (geestelijke verzorging aan Nederlanders in buitenlandse gevangenissen). Hij gaat regelmatig voor in kerkdiensten, geeft lezingen en biedt pastorale begeleiding. Informatie over My Home bij Jan Eerbeek via j.eerbeek@planet.nl.